

nem marad más egyforma gyékénynyomok
elgereblyézve szemét vér és homok

ki takarít az isten az ördög
élet vagy halál csereüdültünk

Pályi András

AZ ÁRTATLANSÁG KORA*

Zengő Zsuzsa, Zengő Zsuzsa! A legszívesebben hagytam volna a francba a csuvas komzomolistákat, és világgá megyek, árkon-bokron, erdön-mezőn, hogy telekürtöljem a neveddel a mindenséget, akár kamaszkoromban, akkor csináltam ilyeneket, mondta, Zengő Zsuzsa, Zengő Zsuzsa, micsoda neved van, micsoda dallam, egyszerre mi minden jut eszembe róla, a hegyen-völgyön zakatoló vonat, az Ábrahám kebele, finom falatokkal tele, fűjjátok, zengjétek, harsogjátok, persze, az ifjúságom, persze, Magyarország körös-körül füstölgött, mármint a sok-sok gyárkémény, az, az, ráadásul hamisítatlan tavaszszaga volt a kémények füstjének, ez a régi, mámorító tavasz csapott meg a sárszegi utcán, amikor a csuvas delegációval kiléptünk a művelődési házból, holott legfeljebb február lehetett, ropogott a jég a lábunk alatt, de mit számított az nekem, az út túloldalán a szolgálati Lada, én meg annak rendje és módja szerint elláttam a feladatomat, betessékeltem a vendégeket a kocsiába, magam is helyet foglaltam mellettük, fecsegtem velük egész úton, pedig ugyancsak nehezemre esett, a fejemben nagyon nagy csönd volt, oda nem láthattak be, különös, ünnepi csönd, a legszívesebben csak a suhanó tájat néztem volna, mintha visszafelé röpnének az évtizedek szárnyán, az első tavasz, azám!, az volt csak a tavasz, az első, úgy értem, a felszabadulás utáni első, hogy is mondhatnám ezt másképp, én csak a megkönnyebbülésre emlékszem, a szovjet katonák mosolyára, a csillagra a sapkájukon, kenyeret meg cukrot osztottak, beálltam önkéntes romeltakarítónak, nyáron téglát hordtam, megizmosodtál, fiam, méregetett anya büszkén, akkor született az öcsém, Alex, de még Sanyikának hívtuk, néhány héttel karácsony előtt, hisz közben apa is hazajött, mert a fasiszták elhurcolták Sopronkőhidára, ott megúsza egy vérhassal, odaértek az oroszok, és ő egyből a győri kórházba került, mi még abban az évben sem állítottunk karácsonyfát, soha, soha nem állítottunk, apa miatt, ő nagyon rühellte, burzsoá-klerikális csökevénynek tartotta, pedig akkor kivételesen jó lett volna, de hát apa igazi hajlíthatatlan, régi vágású elvtárs volt, az is maradt, amíg élt, nem szerette a tréfát, ilyesmiben végképp nem, mondta; negyvenhat tavaszán megismertem Magdit, Ilus néni tánciskolájában, nem vicc, volt már tánciskola, tanultuk a foxtrottot, az angolkeringőt, a tangót, mindent, bennem az az első esztendő máig egybefolyik, mintha megszakítás nélkül tavasz lett volna, azt

* Részlet a MEGÉRKEZÉS című készülő műből.

mondhatnám, mondta, hogy két gyönyörű tavasz követte egymást, s a kettő bennem összeért, Magdi kis fitos orra igazi szenzációt jelentett számomra, az orrát szerettem a legjobban, az első nagy érzés az életemben, alig egy évvel lehetett fiatalabb nálam, még a kezét se mertem megfogni, tanítás után állandóan odakerültem az iskolája elé, lengettem az aktatáskámat, vártam rá, de úgy tettem, mintha csupán véletlenül járnék arra, két utcasarokra innen volt az én sulim, jött, összetalálkoztunk, együtt zötykölődtünk haza a hatossal, be nem állt a szám, fűt-fát összehordtam neki, amivel akkoriban tele volt a fejem, bólogatott, mosolygott, alig szólt, hívtam moziba, rázta a fejét, hogy nem, még ráérek fiúkkal moziba járni, de gyere, de nem, de mégis, nem és nem, kicsit megsértődtem, de aztán próbáltam ott folytatni, ahol abbahagytuk, ám egyre átlátszóbb lett a helyzet, egyre kevésbé tudtam megjátszani, hogy ez a sok véletlen tényleg véletlen, egyre hosszabban kellett rá várnom az iskolánál, mintha föntről, az osztályteremből lesné, hogy nem megyek-e el, keserűségemben elkezdtem szerelmes verseket írni, de egyet se adtam oda neki, volt egy nagyszájú osztálytársnője, a Sári, egyik nap ő jött le előbb, rá se néztem, mégis odaszólt, „Magdi üzeni, hogy kopj le”, köpni-nyelni nem tudtam, megnyílt alattam a föld, soha többé nem kódorogtam arra, soha többé nem beszéltem vele, mondta, s hosszú évek múltán jutott csupán eszembe, hogy még csak azt se tudom, ki fia-borja volt ez a Magdi, úrilány lehetett, talán a proliságom is riasztotta, a világot sarkaiból kiforgató nézeteim is, de hogy akkor én mit szerettem rajta?, hát az titok, mondta; ez kavargott a fejemben, amíg a csuvas delegációt visszakísértem Pestre.

Lógott az irodádban egy Lenin-kép a falon, de nem az a sablonos, felszegett állú forradalmár Lenin, sildes sapkával a fején, amivel nem is olyan rég tele volt az ország, hanem egy angol folyóirat címlapja, kívágtad, bekereteztetted, fiatal, nyílt, kíváncsi arc, csillogó tekintet, vonzó, értelmes férfi, ráadásul a vörös háttérben nagy betűkkel, hogy „The Observer”, kész blaszfémia, azt néztem, ez is csak Sárszezen lehetséges, Pesten rég leszedették volna veled, mondta; ez már a harmadik alkalom, hogy megkeresetelek, ezúttal minden apropó nélkül, egyszerűen erre vitt az utam, ahogy annak idején Magdi iskolája elé, Veszprémből tartottam Pestre, és tisztességes kitérőt tettem a kedvéért, leültettél az irodában, kinéztél az ablakon, szép számban özönlöttek a srácok a kultúrház felé, „Őszintén a szexualitásról”, ez a program, mondtad, mondtad, a tekintetem megint a Lenin-képre szökött, a hangod, atyaég, megint a hangod, persze, nyilván zavarba jöttem, elképedtem, hogy lehet ennyi lágy nőiség, kacérság, izgató vibrálás egy hangban, amely közben tele van figyelemmel, odaadással, elfogadással irántam, vagy nem is irántam, csak az élet iránt, mégis hozzám szól, az enyém ez a hang, oly őrijtően és részegítően, hogy teljesen megittasultam tőle, nem tagadom, „a hang a lélek tükre”, mondtam magamnak, mondtad, de csak befelé, némán, nem is jutottam szóhoz az ámulattól, a tekintetem még mindig a Leninen, nem akartam, hogy észrevedd, mi folyik bennem belül, úgy történjen meg, ami jön, mert tudtam, megtörténik, eddig ugyanis elvtárs és elvtársnő voltunk, de teljesen nyilvánvaló, hogy most összetegeződünk, ami csupán egyetlen szavadba kerül, mégis eddig vártál, most viszont nem tartod többé vissza magad (honnan vettem én ezt?, miért tűnt oly mesés pillanatnak ez az aktus?, attól, hogy még átláthatóak voltak a gesztusaid?, és tényleg átláthatóak voltak?, vagy csak én szerettem volna annak látni őket?, egyáltalán, született-e legalább egy szál ártatlan impulzus közöttünk, ami belőled kiindulva felém irányult?, egyetlen játszma nélküli impulzus?!, ugye, gonosz vagyok, nem hiszek már neked, pedig ott még vitathatatlanul ártatlannak tartottalak), s tényleg nem kellett sokáig várnom a mesés pillanatra, dr. Lux Elvira, a neves szexuálpszichológus, magya-

ráztad, ő tart előadást az őszinteségről, neveltél, még kacsintottál is, „ugye?, inkább arról beszélne, hogyan úszhatja meg az ember a lebukást”, rád meredtem, „a lebukást?”, erre legyintettél, semmi, könnyedén, természetesen, te gesztenyehajú diáklány a Lenin-kép alatt, nem akartam hinni a fülemnek, mi volt ez, játék vagy elszólás?, csöpp zavar azért vibrált benned, átszínezte a hangodat, „nem tegeződünk inkább?”, kérdezted kissé hadarva, rábólintottam, minthogy komoly dolgokról csak tegezve tudsz beszélni, ám abban a pillanatban fel is álltál, át kell sietned a terembe, hogy bemutasd az előadót, jó, én akkor megyek is, búcsúztam, „ne, ne, várj meg”, most már újra azzal az utánozhatatlan, varázsos hanglejtéssel, ami ha akarom, fölért egy valomással, szédültem, zakatolt az agyam, hosszú percekre magam maradtam az irodában, mit akarok én itt, nem értem, miféle játékot játszom, magammal?, veled?, atyaég, mondtam befelé, saját használatra, mondta, „ez a lány a szeretőmnek képzele magát”, miközben vakon hittem az ártatlanságodban, elfogott hát valami büntudatszerűség attól, hogy elképzeltetek az ágyban (nyilván nem egyéb ez, mint a bennem csendesen meglapuló atyai tilalom), kicsit mégis elábrándoztam, belegondoltam, döntöttem, nem is akarnám, nem is tudnák megérinteni, lehet úgy negyedszázadnyi korkülönbség köztünk, hogy jövök én ehhez, nem is értek a dologhoz, ahogy azt a régi-régi Magdít se tudtam megkönyékezni, vannak az embernek eleve ártatlanságra kárhozzatott vonzalmi, ami végül is megnyugtató, mi másért jönne elő e hajdani szerelmi fiasco, igaz, kamaszfejjel sokáig úgy véltem, mondta, hogy a Teleki téri hungarista kurva a bűnös, az rabolta el évekre a férfiúi bátorságomat; habár ott az alagsorban túl egyszerűen polarizálódtak a dolgok, utóvégre ki ne tudná, hogy a szex az ember életében alapvetően kaland, egy serdülőnek meg különösen az, amin mit sem változtat, hogy jó ideig akár az ártatlanság is kalandnak tűnhet, főleg mielőtt az ember igazán élvezni kezdi a szexet, mert ha már élvezed, mindenképp lezajlik benned a fordulat, amittől az ártatlanság infantilissá válik, magyaráztam ott az irodában félhangosan, valójában neked, igazából azonban csak a falaknak, s eszembe sem jutott, hogy ezzel a filozofálással csupán magamat hülyíttem, ráadásul a te rejtett útmutatásod szerint, amire akkor még gondolni se mertem, holott így utólag oly kézenfekvő, hogy mosolyognom kell a hiszékenységen; mert aki már tudja, mitől döglök a légy, az nem lehet ártatlan, márpedig ha férjed meg gyerekeid vannak, nyilvánvalóan tudod, azaz legfeljebb olyan aurát teremtess magad körül, mintha az lennél, ami nem vagy, s e játék ártatlansággal egészen mást akarsz, mint amit mutatsz: megpróbálsz visszatornászni magad a serdülőkorba, a kalandok korába, hogy innen aztán újra nekifuthass a felnőtte válás nagy fordulatának, annak a kivételes pillanatnak, amikor a kalandból egyszerre élvezet lesz. Magyarán a szeretőm akarsz lenni. Vagy nem erre utalt az iménti elszólásod is, amittől te magad jöttél a leginkább zavarba, s gyorsan felkínáltad, hogy tegeződjünk? Ez azonban így merő naivitás. Hisz ma már jól tudom, hogy van az érzéki-ségnek egy magasabb szintje is, túl a kalandon és túl az élvezeten, egyáltalán túl azon, ami én vagyok, sőt azt mondhatnám, mondta, túl a saját határaimon, úgy nevezném ezt: a kettőnk intimitása. Jaj, tudom én jól, hogy első perctől ezt a teljes belső pőreséget kerestem benned, s nem igaz, hogy erre te képtelen vagy! Minden ember képes erre, mert ez a lényünk elemi lényege, akár a levegővétel vagy a vízivás. Most azt gondolom hát: azért erőltetted az ártatlanságod e másodvirágzását, hogy elfordíthasd a fejed a forrástól, amely frissességével és természetességével ott illatozott benned; én meg ahelyett, hogy rád szóltam volna, megállj, tévúton jársz, engem is becsapsz, magadat is, nagy hiszékenységemben lépre mentem, s rajongó áhítattal gondoltam az ár-

atlanságodra, még hasonlítani is kívántam hozzá, s valami mélyről jövő megvetést vagy haragot éreztem Ica iránt, aki felfedeztette velem az érzéki gyönyöröket, kiszabadított a természetellenesen elhúzódo kamaszkorom rabságából, hisz én, amikor az ötvenes évek végén Moszkvából hazajöttem, ahol diplomáciát tanultam, tulajdonképpen szűznek számítottam, hiába volt odakinn az a szeretőm, aki volt, s még az Ica előtti rövid és kudarcos házasságom idején is, amit apa számlájára írok, minthogy ő, tudjuk, hallani sem akart a házasság előtti nemi kapcsolatról, és szent meggyőződéssel vallotta, hogy minden becsületes embernek kutya kötelessége a magánéletét a mozgalom szolgálatába állítania, csak a kalandot kerestem a szexben. Az én Klárim ugyanis kizárólag hálóingben volt hajlandó szeretkezni, és mindig le kellett oltanom a villanyt, ő meg ilyenkor oly lelkiismeretesen dolgozott a sötétben, mintha az esti mosogatást végezné, miközben én kéjes üdvözültséggel arra gondoltam, hogy a szó szoros értelmében szétbaszom a szorgos igyekezetét, nem is esett hát teherbe, pedig egyáltalán nem védekeztünk, azaz mégis, de már a végén, apa halála után, akkor ugyanis még egyszer lefeküdtem vele, búcsúzóul, és mit tesz isten, szegény pórul járt, abortusz lett a dologból, de akkor nem volt már visszaút, noha Icáról még senki sem tudott, nem is tudhatott, amíg ünnepélyesen össze nem házasodtunk, a külügy íratlan, de áthághatatlan törvényei szerint ugyanis az embernek nem lehetett szeretője, a legjobb körökből se, mondta, hiába számított tehát Ica politikailag teljesen perfektnak, szinte gyerekfejjel lépett be ugyanis a pártba, és soha nem rendült meg a hite, még mostanság sem, képzelheted, amikor már a Gorbacsovok is feladják a játszmát, és kész nevenség a hűség, talán ő volt az egyetlen az egész szocialista táborban, aki egyszerre maradt hű a párthoz és önmagához, ami felettébb patetikusan hangzik, de elsősorban mégis azt jelentette, hogy volt vér a pucájában, méghozzá micsoda vér!, ő volt hát az egyetlen, aki végre tudta hajtani bennem a saját szexuális forradalmamat, azaz ráébresztett a testem csodájára és nagyszerűségére, csak hogy én ott a sárszegi irodában ezt az egész nagy emancipációt, amit Ica vérenek és erotikus fantáziájának köszönhettem, egyszerűen restelltem, mint holmi eltévelyedést, mondta. Ekkor jöttél vissza a Lux Elvira-féle teremből, én meg azt hittem, most igazán egy hullámhosszon vagyunk, megmutathatom neked a magam szégyenteljesen túlzásba vitt felnöttségét, hogy együttesen fedezzük fel az én szunnyadó ártatlanságomat, minden átmenet nélkül elkezdtem hát neked Icáról beszélni. Hogyne, hogyne, mondtam, mondtam, volt abban valami impozáns, ahogy a hetvenes évek elején fiatal és energikus nőként lezser természetességgel forgott az apparatszikok között, jól beszélt a nyelvüket, de nadrágkosztümben járt, pólóban, teljesen egyedi cuccokban, minden darabját mintha ráöntötték volna, ráadásul neki ez semmi meghasonlottságot sem jelentett, ami engem, aki állandóan szenvedtem a saját kettősségeimtől, bár mindig megpróbáltam túltenni magam a dilemmán, valósággal lenyűgözött; megtudta például, hogy az egyik bányató mellett illegális nudistastrand működik, ott hevertünk meztelenül az áldott, perzselő napban, csak csogott, mesélt, csak ámultam, annyi bájos szemérmetlenség szorult belé, mintha nem is érdekelné más, csupán a nyugati magazinokból kiböngészhető érzéki mesterfogások és úgynevezett hálózobatitkok, a szerelmi előjáték magasiskolája, a potencia meghatározása, az orgazmus felsrófolása, obszcén szavak röpködtek az ajkán, szintiszta költészetként, ha szeretkeztünk, ott, nála, a legtitkosabb titokban, abban az angyalföldi panelban, ahol lakott, mindig odaképzelte a bölcsőt az ágyunk mellé, amelyben szerelmünk gyümölcse rugdalózna-nyüszögne, erre vágyott, mi meg ott ölelnénk egymást a feje felett, „úristen, mekkorákat tudnék élvezni!”, sóhajtott, ha csak belegondolt, bor-

sózott a háta, sokáig vak reménynek tűnt, hogy egyszer még ennek is eljön az ideje, amivel én mindig biztattam, de egyre gyérből gyérből meggyőződéssel, végül mégis eljött, de el ám!, csakhogy Gábor nehéz csecsemő volt, betegeskedett, sírt, követelőzött, közben majd belegebedtünk a pelenkázásba, papiztatásba, bőfizetésbe, nekem a lábam hasogatott, Icának a háta, már tök prózaian tört elő belőle a káromkodás, fáradtan, gépiesen szeretkeztünk, csak egy-egy pillanatra csapott fel a hevünk, az egykor megálmodott és most esetleg megrendezhető szerelmi idill eszébe sem jutott. Benjámint viszont teljesen más helyzetet teremtett, mondta, Ica ismét igazi stramm csaj lett, akár egy markotányosnő, még arra is vállalkozott, hogy egyedül lemegy a két kicsivel a Balatonhoz, ahová gyerekkora óta visszavágyott, kivettünk egy apró nyaralót, szoba-veranda, péntek este ott voltam én is, nagyon kívánós lehettem, Ica is, nem bírtuk kivárni, amíg elalszanak, másik szoba nincs, elkezdtük a dolgot ott, a gyerekek mellett, csöndesen, finoman, halkán, takaró alatt, hosszú utazás lett belőle a gyönyör rejtett, belső fennsíkjain, ami teljesen a kettőnk titka kívánt lenni, szinte mozdulatlanul tettük meg, kívülről ez nyilván nem látható, nem is észlelhető, legfeljebb valamiféle mágia révén, amiben ugye nem hiszünk, én legalábbis biztos nem, de tény, hogy mind a két gyerek békés, derűs arccal álomba szenderült, amíg mi öleltük egymást, Icának meg sehogy sem akaródzott abbahagyni az élvezést, az öklét a szájába nyomta, nehogy túl hangos legyen, a kéj újabb és újabb köröket futott benne, már a végtelenben jártunk, a csillagos égből, mit tudom én, hol, de akkor nem bírtam tovább, belelővellt a nedvem, isteni nagyot élveztem, holott nem akartam, nehogy teherbe ejtsem, mondta, de képtelen voltam visszatartani, hát mindennek megvan a határa, „látod, mégis megtörtént, amiről álmodtam”, súgta később Ica, valóban, mondta, megtörtént. És?, kérdezted erre te ott a sárszegi irodában, mondta, mit és!, nem érttem, miért tartozik ez rám?, fogalmaztad újra a kérdést furcsa, dermedt hangon, megnyílt a föld alattam, ez az „és” most iszonyatosabban csengett, mint a Magdi-féle „kopj le”, ó, jaj, mi történt?, mit vétettem?, miért nem értesz?, elbujdosni, elbujdosni, égett a pofám, remegtem, visszaéltél a bizalmammal!, én itt megmutatom magam, és megvallom a titkaimat, te meg fagyos leszel és idegen, mitől?, mi ez?, igen, te visszaéltél, hogy jutok el a kijáratig, hogy köszönök el, tőled is, a portástól is, képtelenség és röhej, egy öreg kecske a szexuális tróféáival, atyaég, hova jutottam; felnéztem, megpillantottam a Lenint, megkönnyebbültem, ő most is bizalommal pillantott vissza rám, még nógatott is, fel a fejével, ettől végre megjött a hangom, „jó ez a Lenin elvtárs itt a falon”, mondtam, mondta, erre megenyhültél, újra melegség a szemedben, újra az az érzéki-megbocsátó Zengő Zsuzsa-hang, ugye, ugye, már mosolyogtál, nem tudtam eldönteni, tényleg ennyire szívügyed ez a Lenin-kép, vagy megesett rajtam a szíved, de a dilemma most nem is tűnt túl lényegesnek, mindenesetre sikerült végre elbúcsúznom, először életemben kaptam tőled két puszit a két orcámra, „szervusz, Baróti elvtárs”, így, nekem meg odakinn a kocsiban, amikor beindítottam a motort, hatalmas kő esett le a szívemről. Vagy nem is az enyémről, hanem a tiédéről? Egyszerűen nem volt szemem hozzá, hogy lássam magamat, mondta, teljesen beléd pistultam; aligha lehetett volna tehát más ambíció, mint jó szereplőnek lennem a játékodban, anélkül természetesen, hogy belegondoltam volna, ez mit jelent.

Zengő Zsuzsa, te féltékeny vagy! Zengő Zsuzsa, Zengő Zsuzsa, hihetetlen, de csakis a féltékenység beszélhet belőled, „és?”, kérdezted, „miért tartozik ez rám?”, miért ne!, kire tartozna, ha nem rád?, mondhatnám, mondta, de nem is ez a lényeg, egészen másról van szó, valami nagy-nagy titokról, ami a legmélyebb vágyam közelébe visz, a

hangod, a hangod, az az édes, meghitt érzékiség, ami minden szavadban kézzelfoghatóan benne volt, amitől számomra minden szavad többet jelentett önmagánál, vagyis nem én bolondultam meg attól a zamattól, attól a trópusi gyümölcstől vagy sárgabaracktól, ami mindig a hanglejtesedhez társult, habár utólag jobb ezt is pontosítanom, nem is társult, hanem én társítottam, egyszerűen kiszínezte a fantáziám a sárszegi kultúrház jellegzetes irodaszagát, hanem te, te, te bolondultál meg, te vesztetted el az eszedet, te mentél a jégre, s ettől a tudattól most elfogott valami különös bódulat, egy rejtett motor kezdte fűteni a szívemet, élek, élek!, a legszívesebben hangosan felkiáltottam volna, ha nem odabenn, a külügyben, az íróasztal mellett törnek rám ezek a gondolatok, élek, élek!, és merő csoda az élet, a véletlenek elképesztő összjátéka, hát miért épp engem küldtek le Sárszegre a csuvas komszomolistákkal, a sors mi-féle szeszélye ez, egyébként ma sem tudnám, hogy a világon vagy, hogy ragyogsz, akár a nap, igen, igen, titkos motor vagy, amely belülről fűt, igen, engem fűtesz, csakis engem, nem bírtam tovább, felálltam, kisettem a folyosóra, mint akinek halaszthatatlan intéznivalója támadt, odaléptem az ablakhoz, néztem a Dunát, amit eddig sohasem tettem, pedig a fél életemet itt töltöttem, ebben az épületben, mondta, a folyó olajfoltos, zavaros vizén komoran ült a téli köd, én meg patetikus mondatokat fogalmaztam magamban, csupa olyasmit, ami eddig meg sem fordult a fejemben, most viszont magától értetődően hangzott: ahányszor csak betettem a lábam a sárszegi művelődési házba, hazaérkeztem, igen, haza, haza, hozzád, hisz eleget jártam már a világ zűzavaros útjait, ezerfelé, végre oltalomra és védelettségre vágytam. Honnan veszi az ember ezt a jobbára önmaga elől is eltikolt vágyat, amit oly könnyű az „otthon” kifejezéssel fémjelezni, de maga az otthon végül is üres szó, egy lakcím, jó esetben persze, annak a lakásnak a neve, ahol esténként álomra hajtjuk a fejünket, ráadásul felvethető az a kérdés is, hogy tényleg otthon-e az otthonunk, néha rá is kényszerülünk, hogy ezt meghányjuk-vessük magunkkal, és levonjuk a következtetést, de most nem erre gondolok, mondta, egyszer-kétszer mindenki otthont és társat cserél az életben, ez legfeljebb addig számított szenzációnak, amíg tilos volt a válás; az igazi kérdés azonban nem ez, hanem hogy teszem azt, mondta, megtaláltam az új társamat és az új otthonomat, akkor kimondhatom-e, hogy végre megérkeztem, mert nyilván nem, még ha az ember hajlamos is ilyen kijelentéseket tenni, akár egy közönséges lakáscsere vagy egy többszöndős külföldi kiküldetésből való hazatérés után is, de ettől tekintsünk el; vagyis honnan veszem a megérkezés elemi vágyát, amit önmagam elől is titkolok, tudniillik józan ésszel tényleg szégyellnivaló, elég kissé elgondolkodnunk az élet dialektikáján, hogy ezt belássuk, a testünket alkotó molekulák örök körforgásán és kicserélődésén, ami akár egy fantasztikus óriáskerék, egyetlen másodpercre sem áll le, és nem pihen meg, még a halál pillanatában sem, mert a halál ugyebár, mint révbé érés, szintén illúzió, a magam részéről inkább pusztá üzemmazavarról beszélnék, aminek következtében összecsukszik a rendszert szabályozó koordináta, az agysejtek nem kapják meg a szükséges vérellátást, erre a molekulák elkezdenek nyüzsgögni, feltúrt hangyaboly, esztelen káosz, ami addig tart, amíg be nem épülnek egy új óriáskerékbe, de az már nem én vagyok (bár végül az is felfoghatatlan, mitől vagyok én ma, közel hatvanesztendőss fejjel, még mindig én, ha egyszer hétévente teljesen kicserélődnek a testemet alkotó molekulák!); honnan tehát bennünk ez a vágy, hová és miért akarunk megérkezni, ami eleve képtelenség és teljességgel teljesíthetetlen? Azaz mit kívánok azzal mondani, hogy minden alkalommal hazaérkeztem Sárszegre, ahányszor mentem hozzád, ha egyszer egyáltalán nem érkeztem haza, és eszembe sem jutott, hogy ott lenne az ott-

honom, ahol a te otthonod volt? Vagy közönséges foglalkozási ártalom, hogy ennyire kiélezem ezt a kérdést, hisz más halandók, akik százhusz dolláros turistaként járják a világot, fél háztartásukat a hátukon cipelve, konzervet, téliszalámit, hálószakot, igazából ennek épp az ellenkezőjére vágnak, úgy szeretnék egyszer megérkezni, mondjuk, mondta, Londonba, mint akik hazatérnek, s minden csomag nélkül, kezüket lóbázva végigsétálni a Piccadillyn? Jó, jó, sosem tartoztam közéjük, de tudom, mi ez, az a tanult szakmám, hogy tudjam, ráadásul a hiányérzet elfedi előlünk az igazi vágyainkat, s nekem mindössze annyi a kiváltságom, hogy nincs bennem ez a vulgáris turista-szomj, ez a világgá mehetnék, ami különben e pillanatban teljesen mellékes. Álltam az ablaknál, bámultam a Parlament csúcsán a vörös csillagot, korán leszállt a téli alkony, kigyúltak az első fények, a szülővárosom fényei, gondoltam magamban nem minden érzélgősség nélkül, mondta, itt cseperedtem fel, az ezerszer áldott nyolcadik kerület zegzugaiban, mégis Sárszegre térnek meg a gondolataim, a KISZ-díjas Zengő elvtársnőhöz, akire most még egy újságíró is rászabadítottam, hogy interjút készítsen, legalább lemegyek vele. Zavar van bennem, nem tagadom, valahogy nem tudok a végére járni annak, ami bennem történik; mi egyebet tehetnék, nyomába eredek a saját szomjúságomnak.

„Hát te?“, kérdezted, meglepődöttél, hogy kerülök oda, dadogtam, hazudtam valamit, de azért megkaptam a két pusztit az arcomra, égetett, akár egy szerelmes csók, pedig a hangod most közömbös és hivatalos volt, utóvégre egy országos napilap munkatársának kellett nyilatkoznod, én közben bódultan róttam a sárszegi utcákat, megálltam a szovjet hősök fallikus emlékművénél, a tövében poros, aszott koszorú, rátaláltam a körzeti orvosi rendelőre, kiböngésztem magamnak, Berendi doktor mikor rendel, elképzelttem, hogy én vagyok ő, és rendelés után hazaindulok, különös, jó érzés volt itt járnom, most közöm van a kövekhez, a megsüllyedt járdaszegélyhez, az úttest repedezett aszfaltjához, mentem, amerre láttam, hamar kikeveredtem a belvárosból, belestem a kertekbe, megpróbáltam becézni a vicsorgó kutyákat, vissza-visszapergettem korábbi ittléteim perceit, akár be is ülhettem volna dr. Lux Elvira előadására, miért ne, akkor mondtad, mondta, azt a fura, kétértelmű mondatot, hogy az őszinteség helyett inkább azon kellene ügyeskednünk, nehogy lebukjunk, ami nekem nyílt felhívás volt keringőre, hogy így fejezzem ki magam, újra meg újra visszakanyarodtam ehhez a mondáshoz, s minden visszakanyarodással biztosabban éreztem, hogy tényleg akarsz tőlem valamit, jó, nagyon jó, csak akkor miért lepődsz meg rajta, hogy kihasználom az alkalmat, s lejövök ezzel a mitugrász újságíróval, akit különben is én szerveztem be, miért nem röpi a nyakamba, miért nem kulcsolod össze a két kezed a tarkómon, s húzol oda magadhoz, jó, tudom, nem teheted, itt minden mozdulatod premier plánban zajlik, mindenki ismer, és mégis, egyfolytában hozzád beszéltem, Zsuzsa, magamban csak így, keresztneveden szólítottalak, Zsuzsa, rugdostam egy követ a sárszegi utcán, ami egyáltalán nem illett a külügyi pozícióhoz, de én itt most nem vagyok külügyes, kiöregedett, közönséges kamasz vagyok, talán nem is olyan kiöregedett, legalábbis szeretném hinni, látod, Zsuzsa, ez mind rád is tartozik, mostantól minden gondolatom, örömem és bánatom rád is tartozik, hisz az a titkos vonzalom, amit túlzás lenne szerelemnek elkeresztelni, nevezzük hát egyszerűen kíváncsiságnak, mondta, összefűz bennünket, miért ne fűzne, és látod, ez az emberi természet egyik legtitikosabb törvénye, összesodródunk, felébred bennem a kíváncsiság, ha másért nem, hát a hosszú gesztenyehajad meg az érzéki-megbocsátó hangod miatt, és benned is felébred irántam, ki tudja, miért, találkozunk, meg újra találkozunk, meg

újra, a kíváncsiság mindig kielégül, a tiéd is, az enyém is, hisz pontosan azért találkozunk, hogy kielégüljön, minden kielégülés mégis elmélyíti bennünk magát a kíváncsiságot, amely tovább nő, szárnyalni vágyik, már nem tehetsz egyebet, teljességre törsz, mindentudásra, amíg majd egy szép napon ez a csodálatos tudhatnék el nem kezd hanyatlani benned, de az még messze van, az a vég előszele, belegondolni is rossz, nem is kell, egyelőre nem kell, maradjunk csak az ébredő kíváncsiságnál, a kezdetnél, amiről az ókori bölcs azt mondja, olyan, akár egy isten, amíg köztünk van, minden dolgot bevilágít. Ezt a fényt éreztem most magamban, ezt a valószínűtlen belső világosságot, ez fűtötte a szívemet, ez tette oly bensőséggé a rideg sárszegi utcákat, a kopár fákat, amelyek az út túloldalán a kultúrházzal szemben sorakoztak, visszaérkeztem ugyanis, a portás közölte, hogy Zengő elvtársnő ajtaja még mindig csukva, vagyis tart az interjú, bekanyarodtam a toalettbe, megálltam a tükör előtt, oly jó lett volna, ha nem az a külügyes faszi pillant vissza rám, aki a múltkor a hálósobában, megigazítottam a nyakkendőmet, kiegyenesítettem a kunkorodó inggallért, fészülködtem, kissé csapzott voltam, jól benne a korban, kissé megviselt, mégis jellegtelen arc, talán a szememben némi érzéki szikra, abból sejthető, tudom, hol lakik az úristen, ahogy mondani szokás, mondta, de még ez sem biztos. Hát akkor? A tükörből rám tekintő férfiú újra magyarázni kezdte a maga kíváncsiságelméletét, amely láthatóan nagyon tetszett neki, néztem magam, akár egy idegent, kéretlenül is lepergett bennem a dolog paródiája; figyelj, mondtam neki, mondta, mi van, ha találkozol a nővel, bájos veled, majd elolvad, csevegték, minden oké, mégsem elégül ki a kíváncsiságod, mert ő elkezd bújócskát játszani, mindenről beszél, csak arról nem, amiről hallani szeretnél; ó, ó, félreéretsz, nem akarok semmit sem hallani, főleg nem szerelmi vallomást; valamit mégiscsak akarsz, mondjuk, mondta, a gyerekkoráról, a nagymamáról vagy a munkájáról, hisz kíváncsi vagy, és ő is kíváncsi, de neki van annyi esze, hogy mindig másról beszél, mint amire te kíváncsi vagy, te meg mint fantáziátlan bürokrata mindig pont arról, amit ő akar hallani; nem értem, mit szeretnél mondani ezzel; csak azt, hogy ez esetben nem nő az égig az a bizonyos kíváncsiságpiramis, az a vágyak vágya torony, amit te megálmodtál magadnak; és ha nem, akkor mi van?, kérdezte, láttam a tükörben, elbizonytalanodott; hogyhogy mi van, hát az ujjja köré csavar, ilyenek a nők, barátom, szomjas vagy, egy pohár vizet szeretnél, és mosolyt kapsz, mosolyt azt bőven kapsz, de a vizet csak ígéri, mindjárt, mindjárt; de ő nem, ő nem ilyen!, ez jó, beleröhögtem a tükörbe, visszaröhögött, ami felettébb lehangolóan hatott, behunytam a szemem, nem akartam látni a hasonmásomat, csukott szemmel nekinyomtam a homlokom a hideg tükörnek, ki akartam józanodni, egy részeg pofa a sárszegi végében, miért teszed ezt velem?, faggattalak téged, mintha ott lennél, de nem voltál ott, hát semmi másra nem vágytam, csak megérkezni hozzád Sárszegre, ezért hoztam le neked ezt az újságíró, ezért jöttem, megérkezni, mint eddig minden alkalommal, te meg bezárkózol vele az irodába, eltűnsz, mint aki máris azt a játszmát játssza, amit az imént előadtam a tükörképemnek, baromság, fantáziálás, téboly, nevetséges vagyok, ám akárhogy tiltakoztam ellene, csalfa kis kiismerhetetlen szuka lett belőled, a legszívesebben feltépném az ajtódat, hogy lássam, mi folyik ott. De inkább kinyitottam a szememet, ott a tükör előtt, hunyorogtam, megrázkódtam, fáztam, elfogott a félsz.

„Majd én megvizgasztalak”, mondaná Ica, mondta, elképzelttem magamnak, egyik nap késő délután hazaérek a minisztériumból, szemérmesen, mégis felajzottan a fülemben súgja, mire vágyik, noha én mindössze annyit árulok el, hogy fáj a fejem, őt viszont valósággal kicserélték reggel óta, illatos frizura, akár az Engels téri padon, ami-

kor először csókolóztunk, s az új haj, a csillogó, kacér szempár játékosá varázsolja az arcát, csupa pír, tele a feje pajzán gondolatokkal, a gyerekszobában furcsa csend, kérdem, mi van a fiúkkal, fölmentek az emeleti gyerekhez, ezt is lágyan és szenvedélyesen, be rég voltunk kettesben a lakásban!, a hálószobában bevetetlenül felejtett ágy, a falikar otthonos fényt hint a virágmintás ágyneműre is, a kéjsóvár feleségre is, „úristen, hogy vártalak!”, mindjárt odavonja az ujjam a combja közé, a nedves szeméremajkakhoz, hogy megérezsem a testében égő kívánást, csöpp pirosítás az ajkán, egészen közel, érzem a leheletét, a száját, a nyelve rózsaszín hegyét, ahogy megkeményíti, előretolja, megérinti az ajkam, újra megérinti, kacér tartózkodással, az istenit neki, be nagyon tudja, mit kell művelnie, feszegeti a számat, gyere, gyere, édesget, én meg eljátszom a szűz férfit, akár az a regénybeli pofa, akire aztán lecsaptak az erünniszek, óvom az ártatlanságomat, ami nem is létezik, de a leginkább azt szeretném, ha megerősokolna, ha én lennék a nő, ha ő teperne le az ágyra és ő mászna rám, házastársi kötelesség is van a világon, súgja, a szerelmes, turbékoló hangját különösen jólesik elképzelnem, valósággal kenegeti az érzékszerveimet, hozzám simul, a combját betolja a lábam közé, ami még korai, én sem érzek ott semmit, nemhogy ő, a gondolataim még a külügyben járnak vagy inkább Sárszegen, mindenesetre a megerőszkolódsdihoz, amit játszom, jól megy ez a lelombozottság, Ica meg simogat, legalábbis így képzelem, mondta, érzőn, finoman, biztonsággal, mint aki birtokának érzi az intim férfiúi testtáját, végre lehúzza az ágyra, vetkőztetni kezd, hogy kellőképp hozzáférjen, amihez akar, érezni mozdulataiban a bizonyosságot, hogy mindenképp sikerre viszi a maga női hadjáratát, utóvégre nem vagyok fából, most a mutatóujja köröz, hanyagul, mellékesen, a testem legszemérmelenebb vidékén, hol a golyók körül, hol átkalandozva a túloldalra, egészen a fenékvájat pereméig, hja, épp ezzel a nemtörődőséggel éri el a célját, eleresztem magam, széttárom a combom, érzem, duzzadnak bennem az erek, elkezdődött az emelkedés, az utolsó ruhadarabot is ledobjuk magunkról, tedd a mellem közé, rebegi, látni akarom, ahogy duzzad, nő, hatalmas lesz, már az ajkát verdesi a makkom, épp csak megérinti a nyelve hegyével, mintha se megcsókolni, se szájba venni nem akarná, emlékszel, mikor játszottunk ilyet, muzsikálja, amikor Gáborral voltam terhes, és nem mertük bedugni, mindig a mellemet basztad, kacag, isteni volt, most is az, csak most nosztalgiából, úristen, hogy szomjajtuk egymást!, még tizenhárom év után is fantasztikus visszagondolni rá, játszunk most is azt, hogy terhes vagyok, és nem szabad behatolnod, de, de, szabad, mondom erre én, persze képzeletben, mondta, hát a második terhességed alatt már végig úgy csináltuk, jó, jó, akkor is, vegyük úgy, hogy nem szabad, olyan izgatónak, csak a mellem van, csak a seggem, mert terhes vagyok, és kénytelen vagy a két halom közé, a mederbe fektetni az imádni való faszodat, én meg masszírozom, gyúrom, amíg nem robban, úristen, azt a gyönyört, ha látom, hogy robban!, leszáll az alkony, a függöny sincs behúzva, teljes kilágításban szórakozunk az ágyon, a szemközti házból bárki végignézheti, megborzongok, de valójában izgat, ez az a pillanat, amikor minden átfordul, egy idő után már csak a saját akarnok cölöpöm az úr, széttolom Ica combját, benyomulok, nincs több szégyen bennem, jöhetnek a gyerekek, a szomszédok, százezren is nézhetik, gyönyörködjenek, csak gyönyörködjenek, Ica forró lehelete, a régi, fenséges megdicsőülés az arcán, édes, édes, édes, beszéljek hozzá, a forró ajkad, a lüktető ereid, a drága segged, szorítom a segged, jaj, a pinád, a csiklód, az arcod, az elragadtatott, megdicsőült tested, te édes, engeddd el magad, engeddd, én viszont nem engedlek, én szorítlak, lubickolok, élvezek, megdicsőülök, te is élvezel, egyszerre érünk a csúcsra, ami ritka, ami különös érzéki szökőár, föl-

csap az égig. És észreveszem, hogy a szemközi házból egy kíváncsi nyakigláb fiú valóban végignézi az egészet. Mármost képzeletben, mondta.

Mentem haza a minisztériumból késő délután, Gábor és Benjámín püfölték egymást, ordítottak, zúztak, csörömpöltek, visszhangzott a lépcsőház a csetepatéjuktól, beléptem, láttam, Ica idegei már pattanásig feszültek, higgadt, szemüveges középiskolai nyelvtanár nő léte is elveszíti ilyenkor az eszét, a gimnáziumban képes harmincnégy gyereket kordában tartani, idehaza kettővel se bír; azt hittem, legalább te megvizsgasztalsz, mondtam neki, mondta, de meg se hallotta, állt a gyerekszoba ajtajában, és hadonászott a szemüvegével, a szokásos vigasztalan délutáni életkép, ez vár mindennap, nem véletlen, hogy máskor gyorsan, rutinszerűen átesem a család kötelező üdvözlésén, és elbújok az íróasztalom mögé, most azonban eszembe se jutott feladni, valami szörnyű akarhatnék szállt meg, mint aki igazolást keres az egész életére, és pedig azonnal, letettem a táskámat az előszobában, és odaléptem Ica mögé, végigfutott a tekintetem a szobán, irdatlan, már-már mesés kupleráj, Benjámín épp felkapott egy kék duplo kockát, magasba lendült a karja, és teljes erőből megcélozta Gábort, az félrekapta a fejét, a kocka elsívített a füle mellett, erre most Gábor pattant fel, ott termett az öccse mellett, hátracsavarta a kezét, Benjámín szívet tépően jajgatott, a báty káromkodott, Ica sikított, én meg odanyomtam Ica fenekéhez a combom, szorosán, érzéken, célzatosan, véletlenül se higgye kulcsosomónak a dudorodást, bár alig dudorodott még, annak ellenére, hogy a feneké jóleső bizsergéssel töltött el, ő meg egyszerre elnémult, mint akibe belefojtották a szót, úristen, mit művelsz, súgta, ez már majdnem olyan volt, mintha kiejtette volna azt a bűvös mondatot, amire vártam, mondta, simultam, kilazult, én is kilazultam, ő is hozzám nyomta a kemény, kívánatos seggét, feszült rajta a szoknya, jó, jó, most már minden oké, éreztem, legalábbis odalenn, ahol egymásra találtunk, a fejünkben persze még a hétköznapiok nyugsgő káosza, úristen, súgta újra, lágyan és szenvedélyesen, mire én, hogy ó, ha egyszer kettesben lehetnénk, amikor hazajövök!, ez hatott, megborzongott, a nyaka lúdbőrös lett, még mindig a gyerekszoba ajtajában álltunk, simultunk, gyere, mondtam, mondta, gyere, a hálószobában tényleg ott a bevetetlen ág, betette maga után az ajtót, ráfordította a kulcsot, attól, hogy eltűntünk, a fiúk újabb tombolásba kezdtek, egymásra pillantottunk, Ica kislányosan felhúzta a nyakát, „hagyjuk őket”, csintalan erotikus fény a szembogarában, átragyog a tanárnős okuláré üvegén, én meg ettől afféle irdatlan csődör lettem, mint az előző házasságomban, amikor a prűd és fantáziátlan Cséplő Klárit másztam meg, de most minden másképp történt, mondhatnám, mondta, épp ellenkezőleg, mert igazából nálad jártak a gondolataim, Zengő Zsuzsa, ó, Zengő Zsuzsa, egyre kísértett a balsikerű sárszegi kirándulásom, amit nem tudtam magamnak megbocsátani, az ártatlanságomat mégis őrizgettem a szívemben, az fontos volt nekem, felettebb fontos, azt gondoltam, te ültetted belém, közben megéreztem Ica leheletét, a nyelve rózsaszín hegyét, atyaég, pont, ahogy elképzeltem, erre összezártam a combom, leszorítottam kőkemény férfiasságomat, az istenit, annyira, hogy már fáj, parányit Icat is eltoltam magamtól, figyeltem, dolgozik-e benne valamiféle rafinéria, de nem jött zavarba, halálosan izgatta az elzárt férfiúi nemi szerv vagy talán a féltékenység is, ki tudja, lehet, hogy valaki lebuktatott nála, és most vissza akar hódítani, jó, jó, persze kitőlmitől akar visszahódítani, kérdeztem volna, de nem kérdeztem, hisz mi egyebet tettem én, mint hogy a csuvas delegáció után egy újságíró is levittem Sárszegre, amit akár pártfeladatnak is nevezhetnék, ő mindenesetre hadba indult a férfiúi szervem kiszabadításáért, vetköztetni kezdett, én meg ellenálltam, azt hitte, játszom, kacagott,

de a kacagásától végképp szűznek éreztem magam, anélkül, hogy lelohadt volna bennem a fizikai vágy, ami kész téboly, mégis egyre azt mondogattam, mondta, magamnak, hogy „most őrizd meg az ártatlanságodat, most, micsoda kaland!”, függetlenül attól, hogy fogalmam sem volt, miből áll ez a fene nagy ártatlanság bennem, de azért azt szerettem volna, ha ott állsz, Zsuzsa, a szemközti ház egyik erkélyén, és benézel a szobába, a fejünk fölött égett a falikar, és nem húztuk be a függönyt, ami tényleg felelőtlenség, de legalább láthatnád, milyen elszántan harcolok az ártatlanságomért, milyen szűzies tekintettel és szűzies testtel, mintha most csodálkoznék rá először a létezésemre, ugye, mintha én lennék a nő, és ő akarna megerőszakolni, mondta, de az az igazság, hogy tényleg azt is akarta, égő szemű párdúc lett belőle, talán az iménti gyerekszobai őrtjögés feszültségét vezette le rajtam, kigombolta a sliccemet, letépte rólam a nadrágot, ezzel vége lett az ellenállásomnak, elvesztem, tudtam, mostantól a lábam közt ágaskodó állatnak a rabja vagyok, mindenesetre kinyúltam a falikar kapcsolójához, lekattintottam, sötét lett, alig szűrődött be némi derengés az utcáról, jaj, miért csinálod, nyavalygott Ica, utálok sötétben szeretkezni, belátnak, nem látnak be, dehogynem, még a függönyt se húztad be, na és?, akkor lássák, csak lássák, mit bánom én, jó vicc, én meg lelohadok, dehogy lohadsz le, ha már áll, direkt izgat, ha látják, honnan veszed?, te magad oktattál ki a múltkor, oké, mondtam, mondta, az a múltkor volt, ugyan már!, föl is jelenthetnek, tudják, hogy a külügyben dolgozom, hát én is tanárnő vagyok, az istenfáját!, és föl kattintotta, addigra elszállt az a kis varázs is, ami köztünk az imént támadt, de ő eltökélten vissza akarta hozni, én meg végképp feladtam, előbújt belőlem a cinikus, életveg minisztériumi pasi, aki kéjesen hagyja a feleségét franciázni, ilyenkor tényleg nincs bennem szégyen, csak fürdöm az élvezetben, miközben szentül meg voltam győződve róla, hogy odaátról figyelnek, de leszartam őket, nyilván mindent tudni akarnak rólam, valaki beköpött, talán Ica is összejátszik velük, kirúgnak az állásomból, szörnyű, jaj, szörnyű, mindjárt a csúcson vagyok, jaj, a csúcson, gyere, duruzsolta erre Ica, gyere belém, abbahagyta a műveletet, szopjál még, szopjál, mondtam, mondta, úristen, gyere, megint az volt a fixa ideám, hogy a Cséplő Klárit baszom, ami baromság, hisz ő sosem csinált semmi ilyet, mégis, rámásztam, jól széttunkoltam a pináját, belefröccsentem, elernyedtem. Kész. Icából keserves sírás tört fel. Mi van? Most, hogy elszállt a felajzottságom, végképp nem érdekelt más, csak a kivilágított szoba, a szemközti ház, a leskelődő fejek, persze elbújnak, miért is mutogatnák magukat. Kilelt a hideg, lépre mentem, beszervezték a feleségemet, és most kaput! Minek kellett ez az egész? Csapda? Feljelentés? Botrány? Nevetséges vagyok, hülye, eszement baszógép, az istenbe is. Újra lekattintottam a lámpát. Hevertünk egymás mellett a sötétben, jegesen, két idegen. Ő zokogott, az egész teste rázkódott. Mi bajod? Még te sírsz? Mi történt? Nem élvezté el? Ja persze, nem élvezté el. Hát most az egyszer kibírod, édes.

Ez a te műved volt, Zengő Zsuzsa. Mit mondjak, mondta, büszke voltam rád, milyen briliáns szerelmi játékos vagy. Elérted, hogy ott az ágyban jeges lett a szívem a feleségem iránt. Miközben az áldozatod lettem. Meg Ica is.

Másnap a külügyben úgy éreztem, mindenki mindent tud, a portás kurtán viszonozta a köszönésemet, mondta, a folyosón megfordultak utánam a kollégák, a főosztályvezető hosszan méregetett, majd titokzatosan elmosolyodott, napokba telt, míg rájöttem, hogy képzelődöm. Tologattam az aktákat az íróasztalomon, hosszan álldogáltam a Dunára néző folyosói ablaknál, szünet nélkül hullt a hó, bámultam, vagyis csupa olyasmit tettem, ami eddig nem volt szokásom, hosszan beszéltem-magyaráz-

tam neked, Zsuzsa, mondta, magamban, némán, szótlánul, különös szégyenérzet fogott el a minap történetek miatt, makacsul visszatértem az ártatlanságomhoz, mi volt ez az egész, játék vagy örület, miért kezdtem ki Icával, ha nem akartam szeretkezni vele, vagy ellenkezőleg, nagyon is akartam, vigaszt kerestem magamnak nála, amiért csalódtam benned, miközben egyfolytában azt ismételttem, hogy te valami tisztábbat, nemesebbet, egyértelműt jelentesz nekem, már a korodnál fogva is, noha Ica is fiatalabb nálam tizennégy évvel, de az oly mindegy, te már másik nemzedék vagy, az új világban nőttél fel, nem ismerted a hőskort, amely szép volt, reményteli és katartikus, mára azonban csak a szennyes maradt meg belőle, azt hurcoljuk magunkkal, nem tudunk tőle szabadulni, s közben holmi szexuális orgiákkal és a javak tébolyult habzsolásával kábítjuk magunkat; csak néztem, néztem a mesés, monoton hőesést, elképzeltem, hogy ott ülök az irodádban Sárszegen, ég a villany, be van fűtve, kinn nagy pelyhekben havazik, megáll az élet, beszélgetünk, az embert ilyenkor elfogja a bölcsesség, eltűnődik a világ folyásáról és az emberi viszonylatok természetéről, nekem eszembe sem jut, hogy a szeretőmmé tegyelek, olyannyira, hogy talán épp ezért találtam ki ezt az egész mesét az ártatlanságomról, szeretném magam ártatlannak és érintetlennek tudni melletted, utóvégre férjed van, családod van, békében és közmegebecsülésben éltek, a legmélyebb meggyőződéselem, bármilyen frázisnak hangzik is, hogy éppilyen odaadó közösségi emberekre van szüksége a szocialista hazának, mondtam, mondta, azt azonban egyelőre a világ minden kincséért sem akartam bevallani magamnak, hogy azért verem itt a mellem neked a mély meggyőződéssel, mert véletlenül sem a meggyőződéselem, amit annak nevezek, szerettem volna ugyanis azzal folytatni ezt a monológot, amit a külügy folyosóján képzeletben rögtönöztem neked, hogy jó vagy te nekem így az érzéki-megbocsátó hangoddal, amely, lám, elfogad annak, aki vagyok, de hát épp az a baj, mondta, hogy ez a hang egyik percről a másikra eltűnt, s fogalmam sincs, hogy valaha is visszatér-e, magyarán te is elárulsz, te sem fogadsz el, akár csak Ica, aki mindig derék elvtársnő volt és isteni szerető, de sosem lehettem biztos abban, hogy tényleg elfogad-e, talán, mert évekig csupán a titkos szeretőm lehetett, apának azonban, aki akkoriban már súlyos beteg volt – tüdőembólia, sérvműtét, két agyvérzés –, nem dörgölhettem az orra alá a halála előtt, micsoda szörnyűséget művelt, amikor elzavart bennünket Kláriveral az anyakönyvvezetőhöz, annál kevésbé, mert jól tudtam, hogy legfőképp unokát szeretett volna magának, ha már a felesége azon a sajnálatos őszi világvégére végleg elhagyta, az öcsém meg, akit ő csak Alekszejnek hívott, s aki 57-ben büszkén hordta a Lenin-jelvényt, alapító tagja volt a KISZ-nek, akkor még taknyos tinédzsernek számított, habár végül ő lett az, aki az utolsó félévben legyártotta apának az unokát, mondta, én ehhez egyszerűen gyáva voltam, legalábbis Ica ezt vetette a szememre, ő ugyanis soha nem felejtette el nekem azt a hosszan elhúzódó, idétlen szerelmi háromszöget. Mit tegyek, nagyon az apám fia voltam még, tele történelmi küldetéstudattal, amit az öregem ruházott rám.

Felhívtalak telefonon, mondta.

Pokoli feszültség kínzott, mondta, nem is egészen értettem, mitől, lehet, az időjárás fronttól, a hőeséstől, vagy mit tudom én, a nagy havazás, bármilyen varázsos, eleve nyomasztó, megáll tőle az élet, kész világvége, amióta tehát beköszöntött ez a megveszekedett tél, mindennap azon tűnődtem, mondta, hogy újra kéne gondolnom az egész életemet, s kiötleni egy eredeti és vonzó változatot, attól tartottam tudniillik, ha sikerülne is egyszer valamiféle tálcán átnyújtanom neked a múltamat, a sok harcot, a szerelmeimet, a vágyaimat, a bukásaimat, egyszerűen ásítanál az unalomtól. Az ártat-

lanságom, az igen, az még valami! Mostanság szerettem azt mondani rá, ez afféle feltöretlen mag bennem, a lényem legmélyén őrzött titok, amit nem árultam el eddig senkinek, nem is tudom, miért ártatlanság, inkább valami ős-ős azonosság, amivel megszülettem, és amit azóta hordok magamban; csak hát épp ezt megmutatni bárkinek, elég kétes ambíció. Igazam van-e egyáltalán? Túl nagy feneket keríték az érzéseimnek, nem vitás, idebenn a külügyben megszoktam, hogy először is mindent körül kell járni ideológiailag és politikailag, a praktikus kérdések csak ezután következhetnek; látni szeretnék, és lámpalázás vagyok. Megyek vidékre holnap kocsival, mondtam a telefonba, mondtad, megállok nálad Sárszegen, remélem, ráérsz egy kicsit, persze, persze, még örültél is a jövetelemnek, csak figyelj az útviszonyokra, tetted hozzá, errefelé szörnyű nagy a hó, de mit érdekelt engem a hó, menni akartam, kellett valami ürügyet találnom, amivel elkérem magam a főnöktől, az is megvolt, másnap kora reggel nekivágtam. A kocsisor, amelybe kénytelen-kelletlen a műúton besoroltam, szinte lépésben haladt, a hó szakadt, beborított mindent, sár, jég, latyak váltakozott az úttesten, különféle rétegekben, azaz minden másodpercben más jellege volt az útnak, s főként nem lehetett tudni, legalul mi van; azt elég hamar beláttam, hogy nem taposhatom a gázpedált, előzésről nyilván szó sem lehet, noha egyszer megpróbáltam, akkor már jó ideje nem volt szembeforgalom, kikanyarodtam, átzökentem a szemközti barázdába, s azonnal elfogott a rettegés, elveszett szemem elől az út, összefüggő hómező közepén találtam magam a horizontot röviden lezáró sötét felhők nyomasztó burája alatt, egyetlen iránytűm a jobbra mellettem haladó kocsisor, ahová valahogy vissza kellett jutnom, de hogyan, beengednek-e egyáltalán, kissé mégis megnyomtam a gázt, hogy legalább egy-két kocsit lehagyjak, ha már erre az örült kalandra vállalkoztam, kis híján kiperdült alólam a Lada, átkozott hátsókerék-meghajtás, lassítottam, egyre lassítottam, csak visszakerüljek a soromba, indexeltem, szemben a szűrkeség mélyén egy lámpapár reflektorozott, szerencsére mellettem a wartburgos pofa rám villogott, beengedett, izzadt a tenyerem, zsibbadt a lábam, a hátam meggebedt a merev tartástól, múltak az órák, egyre reménytelenebbnek éreztem, hogy eljutok Sárszegig, de mit tehettem. Lassan leereszkedett a korai téli alkony, reggel óta étlen-szomjan vezettem, nem is volt hol megállni, se parkoló, se útleágazás, csak hótörleszk és hótenger, már a sárszegi bekötőúton haladtam, kissé emelkedett, kissé kanyarodott, kipörgött a hátsó kerék, újra kipörgött, mintha szlalomoznék, úgy kapkodtam a kormányt, még jegesebb, még havasabb erre, szinte nincs is keréknyom, mint aki egy tébolyult sportverseny finisében araszol, be akarok érní a célba, be akarok érní!, száraz torokkal, cserepes ajakkal, végsőkig feszült idegekkel, visszacsúsztam, próbáltam újra egyes sebességben, egy kis hátramenet és újra az egyes, de nem, ez nem megy, salak kéne vagy homok a kerék alá, de honnan, sehol egy élő lélek, nem volt más hátra, beletapostam a gázba, hogy kilendítsem magam a jeges vajatból, megperdültem, röptültem, zuhantam, be az árokba, a szélvédő szétrobbant, hullott szerte az ezernyi apró üvegsemcse, a pofámba vágott a fagyos szél. Káromkodtam, kikecmeregtem, térdig süppedtem a friss hóban, sírni tudtam volna a reménytelenségtől. És én még abban a hiszemben vágtam neki az útnak, hogy itt töltök nálad egy-két órát, és estére hazarérek! Gyalog caplattam be Sárszegre, alig fél kilométert, ami sosem akart véget érní, fogtam a diplomata táskát, lefagyott a kezem, a fülem, az orrom, szentségeltem, teljesen besötétedett, hova menjek, mi lesz velem, szerencsére épp összetalálkoztunk az utcán, indultál haza, nem akartál hinni a szemednek, úristen, mi történt?!, nem jött ki hang a torkomon, „itt alszol nálunk”, mondtad, mondtad, forralt borral kínáltál, szűr-

csöltem, kilazítottam a nyakkendőmet, az ingem nyakát, csonttá gémbereedett ujjaim végre felengedtek, eresztettél egy kád forró vizet, üljek bele, még tiszta törülközőt is készítettél, megejtő jelenés voltál, egy álom a befűtött fürdőszobában, feltűrt ruhaujjal, a kád fölé hajolva, körülölelt a pára, kár, hogy nem maradhattál ott velem, amit persze még kívánnom is gyerekes dolog lett volna, ki sem ejtettem a számon, de megérezted valamit, mert feltűnően lassan húztad be az ajtót, néhány másodpercre abba is hagytad, ott maradtál még a résben azzal a kifürkészhetetlen, elnéző mosollyal, amellyel hajlamos vagy a legbornírtabb képtelenségeket is megbocsátani (vagy csak elszórakoztatott a hülyeségem?); eszembe jutott elbeszélése Kelemen elvtársról, aki zakóban, nyakkendőben állt a fürdőszobaajtóban, miközben ő tusolt, különben annak idején Icával a kádban is szeretkeztünk, nem is egyszer, még a panelben, noha ott elég szűk kis kád volt, mégis, izgatta a fantáziánkat, ő gondosan lecsavarta a tusfejet, a csiklójára irányította a vízsugarat, figyeld, intett magához, a maszturbálás magasiskolája, imádtam a gyönyört az arcán, álltam mellette ruhátlanul a merev férfiasságommal, vesztül megkívántam, beszálltam hozzá a vízbe, belém ült, a forgómról lehorzsolódott a bőr, ahogy mozogtam, de észre se vettem, a víz is jól kicsordult, nagy tócsa a kövön, mondta, s ahogy ez most itt, a te sárszegi fürdőszobádban visszapergett bennem, eszembe jutott, hogy fel kellene őt hívnom telefonon, hisz nem tudja, mi történt, élek-e, halok-e, de nem hívtam, nem is fogom, jóleső gonoszság áradt szét a tagjaimban, belemerültem az áldott fürdővízbe, hadd eméssze magát, ha már a minap volt szíve semmibe venni a lelkemben csírázó ártatlanságot, a víz jótékonyan ölelt, helyeselt a gonoszságomat, simogatta ájult tagjaimat, esendő és kiszolgáltatót gyermek lettem, még anya is előjött az emlékeim titkos kamrájából, ő tizenkét esztendő korom tájt ült utoljára a kád szélén, miközben én fürödtem, mert fürdőkádunk azért ott a Tűzoltó utcában is volt, már szőrösödtem, s a meleg víztől mindig megnőtt a kukim, nézte, elnevette magát, te nagy faszú Baróti, szeretni fognak a lányok (úgy ejtette ezt ki, mintha valakinek már hízelgett volna ilyesféle szavakkal, akkor hát fiatalon nyilván lobogott köztük apával némi szenvedély), tény és való, hogy anya rém szabadszájú volt, máig a titkos énem ő, most is úgy térek meg hozzá gondolatban, zárt ajtókat mögött, mint az élet illegális forrásához, nem csoda, teszem hozzá magamban, ha egyre rosszabbul viselte apa elvtársi prűdiáját, és szert tett egy burzsoá szeretőre, ahogy apa nevezte, persze utólag, hisz csak akkor beszélt róla, amikor anya ötvenhatban azzal az illetővel lelépett, kimentek Ausztráliába, mondta, én akkor nem is voltam itthon, Moszkvában tanultam. Nyakig merültem a kád vízbe, élveztem a kulcscsontom táján a vízfelszín bizsergető játékát, elnéztem a polcon a különféle tégelyeket és flakonokat, testápoló, púder, kenőcsök, fogkrém, milyen ismerős itt minden és milyen idegen, valami sosem érzett meghittség töltött el, a megérkezés áhítata, mintha megírt sorsom lett volna a mai őrült autótól, amire vállalkoztam, mintha a Ladámnak ott az árokban lenne a helye, nekem meg itt a kádban, miközben illúzió az egész, nyilvánvalóan a pillanat illúziója, kezd is már lassan hűlni a víz, előbb-utóbb ki kell lépnem belőle, megtörülközni, felöltözni, visszatérni az életbe, de ezt a pillanatnyi áhítatot akkor is magammal viszem, mint valami előképet, de hogy minek az előképét, arról fogalmam sem volt.

Családi körben költöttem el veletek a vacsorát, felvágottat, főtt tojást, sajtot tettél az asztalra, megjött Berendi doktor is, békés, csendes szempár, sima homlok, mintha sosem ráncolná, megígérte, hogy másnap reggel szerez egy traktort, az biztosan kihúzza a kocsit az árokból, délelőtt fölvetetem a kárt a helyi Hungária Biztosítónál, utána mehetek is Pestre, mondjuk, mondta, a délutáni gyorsal, a jövő hétre meglesz a

szélvédő, azt ő elintézi, addigra talán az idő is kedvezőbbre fordul, előkerült egy palack kékfrankos, isten-isten, igyunk rá, hogy minden simán menjen, kiderült, te is Pestre készülsz, épp holnap a délutáni gyorsal, erre igazán nem számítottam, Sándor majd kivisz minket a vonathoz; a két gyerek – két bájos apróság – illedelmesen ült az asztalnál, alig szóltak, figyeltem, milyen választékosan bánnak az evőeszközzel, megtörlik szalvétával a szájukat, mielőtt a poharat az ajkukhoz emelnék, Csabi, aki többé-kevésbé az én Benjáminom évjárata, hétévesforma, máris tiszta apja, előrehulló szőke haja ellenére szép, magas homlokkal, Ildi meg egy-másfél esztendővel fiatalabb nála, még óvodás, szemében csibészes-barátságos fény, gyermekded kacérság, nagyon hasonlít rád; ebben is szembeszökő a szimmetria és a természetes arányosság, ami úgy tűnik, mindenben jelen van e házban, még a díványon elhelyezett díszpárnákban is a földszinti szalonban, vagy a gépi perzsákban a földön, a tévékészülék két oldalán gondosan elrendezett kerámiákban, talán még abban is, hogy a két gyereknek két külön kis szobája van odafönn, a beépített padlástérben, ahol rövid folyosó visz a lépcsőtől az egymással szemben nyíló két ajtóig, s odabenn két hatalmas rézsútós tetőablak, amelyen napközben benéz rájuk az ég, éjjel bevilágít a havas táj sejtelmes fénye, ráadásul következetesen a becenevükön szólítjátok őket, ami a normális, nem úgy, mint mi, mert nálunk nincs becézés, ez is apa öröksége, aki soha nem szólított engem Dánnak, infantilis dolognak tartott minden gügyögést; Sándor bekapcsolta a kedvemért a tévét, kis időre odaült mellém, beszélünk egy-két szót, majd elnézést kért, elvonult, nem is néztem a képernyőt, terelgetted az apróságokat fogat mosni, pisilni, pizsamába bújni, ebben a szerepben még nem láttalak, Zengő Zsuzsa, Zengő Zsuzsa, te gesztenyehajú diáklány, magad is szinte gyermek lehettél, amikor e nebulókat születed, csodálom benned a szülői felelősséget és a lelki stabilitást, amire az anyám a maga burzsoá szeretőjével azt mondaná, hogy gyávaság, ő vakmerő volt és felelőtlen, elhagyott minket örökre, igaz, az öcsém addigra már az én Gáborommal lehetett egyidős, nyilván úgy érezte, nincs vesztenivalója, „ugye neked van vesztenivalód?”, ott volt a nyelvem hegyén a kérdés, valamiért mégsem tudtam kiejteni, pedig te is érezted, hogy akarok még valamit, várakozóan rám pillantottál, ám ettől a néma sürgetéstől végképp neveltségessé vált a kíváncsiságom, hisz már a testtartásodba is bele volt írva, hogy te aztán pontosan tudod, mihez ragaszkodsz és mi a vesztenivalód, Sándor igazi bivalytermészet, vasidegzet, a család és a társadalom támasza, akár egy életerős, nagy lombú diófa a kertben. Úgyhogy visszavonultam, feladtam, nem fürkésztelek tovább, se téged, se az életedet, Ildi mezítláb szaladgált, nem találta a papucsát, Sándor bevonult a fürdőszobába, hajnalban kell kelnie, ágyat vetettél nekem a tévé előtti díványon, nem hívod fel a feleségedet?, kérdezted, akkor hát mégis felhívtam, Ica sírt a telefonban, nyugodj meg, jó helyen vagyok, holnap estére otthon leszek; néztelek, a vacsoraedényt pakoltad, táskás lett a szemed, kiderült persze, hogy a Berendi nagymama egész nap itt van a gyerekekkel, de az este így is mindig szörnyű súly, látszott, szégyelled a fáradtságodat, megbántad, hogy beengedtél az életedbe. Legközelebb vajon becsapod az ajtót az orrom előtt? Lesz-e merszed azt mondani a telefonban, hogy ne gyere, nem akarlak látni? Vagy ellenkezőleg, most is alig vártad, hogy itt legyek, csak gyáva vagy örülni? Az istenbe is! Hát miért gyötöröm magam olyasmivel, amivel nem nekem kellene magamat gyötörnöm?! Felelj: érzel-e valamit vagy nem érzel? Ne felelj! Ne szólj egy árva szót sem. Ne is sejtssd, hogy a hivatalnoki bőröm alatt rejlik egy másik én is, az anyám génjei, attól vagyok oly változó és labilis, oly elvtársiatlan, pártszerűtlen, ki-mondani is szégyen, megbízhatatlan, egy kalandor. Mondhatnám, azért választottam

a diplomata pályát, hogy e szerep védernyője alatt kalandoréletemet élhessek. De nem mondom, nem is tartozik rád. Később járt, jó éjszakát kívántál, és nyugovóra tértünk.

Ez volt az egyetlen látogatásom nálatok, váratlan, különös epizód, addigra már át-estem az első csalódásomon, már tudtam, hogy valójában az áldozatod vagyok, még-
is elfogott valami felszabadult, mámorító érzés, talán egyszerűen azért, mert végül is kijátszottalak, nagy árat fizettem érte, összetörtem az autót, de végül csak-csak sikerült bejutnom az életedbe, a házádba, a fészkedbe, s ettől elpárolgott minden keserűségem és gyanakvásom, újra ártatlan lettem, ártatlan, azt hiszem, mondtam is, mondta, mert rákérdeztél, hogy „mitől olyan fontos neked ez a hülye ártatlanság”, akkoriban ugyanis az egyik pesti színházban játszottak egy darabot *Az ártatlanság kora* címmel, kérdeztél, láttam-e, de nem, nem jártam én színházba, fogalmam sincs, miről szólt; nekem az ártatlanság mást jelentett, afféle marslakóállapotot, mintha most szálltam volna le a földre, tehát nem győzők csodálkozni, nem győzők kitárulkozni, kinyílni, magamba szívni mindent, ami körülvesz, igen, ezt hívtam én ártatlanságnak, az odaadásomat meg a kíváncsiságomat, amit az előző alkalom után, emlékszel?, már kezdtem szégyellni előtted, most viszont e nem várt vendégeskedéstől minden megváltozott, mégis jogom van a kíváncsisághoz, ezt éreztem, azaz egyszerre a közelébe kerültem valami titoknak, amivel még most sem vagyok tisztában, de végül nem lehet véletlen, hogy ma is ilyen élesen emlékszem arra az estére, kint egyre hullt a hó, a kocsim az árokban, a feleségem otthon sírdogál, én meg figyeltem, ahogy a gyerekeket pesztrálad, eltáskásodik a szemed alja, a férjed becsoszog a fürdőszobába, és szent meggyőződése, hogy annak az ünnepnek az előképét láttam, amivel mostanában te le a lelkem, a tudatom, a tudatalattim, ha ugyan van nekem tudatalattim, hisz mindig is ódzkodtam a freudizmustól, ami ugyebár a szubjektív idealizmus tipikus esete; maradjunk inkább az ünnepnél, ennél a mostani ismeretlen ünnepnél, mondta, ami még ott T.-ben kezdődött, mielőtt leváltottak volna a főkonzuli posztról, hevertem a földön a szalonban, az új sűrű bőrfofel mögött, és iszonyú érgörccs tört rám, s egyszerre felfogtam, hogy valami furcsa, megnevezhetetlen dolog vette kezdetét az életemben, „a boldogságot elviselni legyen erőd”, ez lehetne a mottója, nem tudom, honnan veszem, talán a rádióban hallottam egyszer, nem baj, állandóan arra a gyerekkori születésnapra gondolok, amikor száz gipszkatonát kaptam, atyaéig, százat!, ez a sárszegi este is ilyen, mintha ti lettetek volna a gipszkatonák, igen, a szeretetre méltó kis gipszkatonák, ezért nem is tudtam neheztelni rád a korábbiakért, tudniillik ezúttal nem az akkori Zengő Zsuzsa voltál, hanem annak kicsinyített és bensőséges másolata, ráadásul én is kicsinyítve és bensőségesen ültem ott a tévé előtt, zokniban, mintha többretegű lenne a létünk – hogy úgy mondjam, mondta, a tudatunk –, mintha ez a gipszkatonánunk valami ősgyermek lenne bennünk, amit persze alig merek kiejteni a számon, mondta, pedig alighanem ez a lényeg; ez az a titok, aminek én, ott, egyetlenegyszer, a te otthonodban, szerencsétlen minisztériumi balfácánként, akiből akár gúnyt is úzhettél volna, de nem úztél, a közelébe kerültem. Merem állítani, drága Zsuzsa, mondta, most józan és tárgyilagos lett a hangja, akár egy hivatalos tárgyaláson, ha azt az estét nem töltöttem nálatok, most biztosan nem kereslek föl. Az a néhány óra nekem fantasztikus, mondhatni teljesen irracionális élményt jelentett, amit most is alig merek kiejteni a számon, mondta, hisz a minisztériumi párttitkár vagy pláne a külügyminiszter elvtárs előtt ilyesmivel soha elő nem állok, nehogy a végén még megbízhatatlannak tartsanak, de annyit azért már akkor is tudtam, hogy az ember magánéletében van némi szerepük az irracionális erőknél.

Suhant velünk a vonat, át a havas országon, ültünk a meleg fülkében, párásodott az ablak, a kesztyűmmel letöröltem, hogy lássuk az elvarázsolt, megunthatatlan, hóborította vidéket, alig volt utas, hosszú időre kettesben maradtunk, nem akart véget érni bennem a tegnapi valóságérzés, elkezdtem a gyerekkoromról mesélni, akkor még nem volt szokás, hogy csak papucsban lehet kimenni az ágyból a vécére, mezít-láb rohangásztunk a Tűzoltó utcai ház udvarán, egyszer valami felhasította a talpamat, nem volt otthon senki nálunk, árvának és védtelennek éreztem magam, a házmester, aki később, a nyilasok alatt apát feljelentette, orvost hívott, bevittek a rendelőbe, nagy volt a pánik, féltettek, hogy vérmérgezést kapok, ha netán valami rozsdás vas vagy szög hevert ott az udvaron, de szerencsére nem, akkor még azt hittem, sosem fogom anyag elveszíteni, végül mégis elveszítettem, bár én addigra felnőttem, de azért eszembe jutott az a nagy árvaság és védtelenség, amit a balesetemkor átéltem, most már soha többé nem lesz oltalmam, gondoltam, mondta; ott a vonaton erre az az érzésem támadt, hogy fény lobbant a szemedben, de szürkült már, hiába pillantottam rád, ezúttal se találkozott a tekintetünk, különös, de még mindig fogalmam sincs, tűnődtem, mondta, milyen színű a szemed, viszont a vagon jól átmelegedett, a kabátot rég levettük, szoknyában, pulóverben ültél velem szemben, egyszerre keresztbe vetted a lábad, kissé felcsúszott a szoknyád, a nejlonharisnyás térded kíváncsan világított a borongós, kietlen fülkében, kecses volt és majdnem gyerekes, kint még mindig a hó és a zimankó, benn a vonatfűtés jellegzetes szaga, „tudod, nekem Sándor a legjobb barátom”, mondtad, mondta, „csak a barátod?”, nem válaszoltál, jó ideig a havat bámultad, világított a térded, „miért, attól, hogy a férjem, nem lehet a barátom?”, bennem meg rettegni kezdett az ősgyerek, noha eddig biztonságban érezte magát, atyaég, ha a két tenyerem közé venném az arcod, és végre a szemedbe néznék!, visszanéznél-e?, vagy te soha senkinek se keresed meg a szemét?!, nem mertem, nem szóltál, nem bírtam magam türtőztetni tovább, mozdult a kezem, téged teljesen lekötött a táj, amely a leginkább karácsonyi üdvözlőkártyához hasonlított, zúzmarás fák és apró, hófödte házikók kis fényekkel az ablakukban, megérintettem a térded, pont a jegygyűrűs ujjammal, isten bizony, nem volt szándékos, hogy azzal, de láttam, hogy nézed, neked talán nincs jegygyűrűd?, egy gesztenyehajú diáklánytól még az is kitelik, hogy neki nincs, felszisszentél, elrántottad a térded, akaratlanul is kissé előredőltem, épp bele a tenyeredbe, ütöttél, a bal képepen csattant a pofon. Az istenit. Elöntött a pír, égtem, feneketlen gyűlölet gyűlt bennem, sűrű, ragacsos átok, nem mondtam ki, mondta, felálltam, sarkon fordultam, kimentem a fülkéből. A táskám meg a kabátom ott maradt, nem baj, a folyosón sietős léptekkel haladtam, nem fordultam hátra, két teljes vagont átszeltem, nem akartam, hogy utánam gyere, nem is jöttél, végre megálltam, egy idő után le is ültem, volt hely bőven, izzadt a tenyerem, azt gyúrtam-gyömöszöltem, izzó tekintettel bámultam a szürkülő világot, egyáltalán nem találtam romantikusnak a mesés telet, a városokban meg az állomások környékén egyébként is sok helyütt sár volt. Szörnyű hiányérzetem támadt, kínozott a szomjúság, de nem vízre vágytam, nem is alkohorra, nem tudom, mire, a leginkább talán tejszínhabos kakaóra, mint gyerekkoromban, amit sosem kaptam meg, Alex, az öcsém bezzeg megkapta, amikor negyedik általánosban úttörővé avatták, még irigy is vagyok, ez már a vég, mindjárt Pesten leszünk, hogy nézek Ica szemébe, mit mondok neki?!, megvontam a vállam, de az agysejtjeimből a nyomást nem tudtam kitörölni, belegabalyodtam valamibe, amitől nincs ugyan büntudatom, mégis én magam kótyavetyélem el az ártatlanságomat, amit az imént még oly sokra tartottam, most viszont már semmire, sőt bűnös akarnék lenni,

igazi elvetemült bűnös, akinek megbocsáthatatlan vétkek nyomják a lelkét, de nem tettem semmi efféléit, igaz, összetörtem az autót, ettől furdal is a lelkiismeret, sőt összefonódik bennem azzal a másik nyomással, mint iskolás koromban, ha egymás után két órán is rajtakaptak, hogy elblicceltem a házi feladatot, nos, arra a rossz közérzetre nem volt casco biztosítás, kissé el is merengtem ezen, mondta, jó vicc lenne, ha a biztosítótársaságok cascot kínálnának a diákoknak a lecke meg nem írása vagy a jegy nélküli villamosozás esetére, egyszerűen levéve a vállukról az utólagos felelősségre vonás minden kellemetlenségét, de én nem ilyesféle büntudatot akartam most magamnak, hanem valami nagy, elementáris, földhöz verő bünt, amiért irgalmatlanul kiteszít magából a társadalom, ám ilyet még kitalálni se tudok; már a Keleti külső vágányain futotunk, felálltam, az utasok itt is, ott is szedelőzködtek, vették a kabátjukat, minden egyes peronon át kellett fűrnöm magam a leszálláshoz készülődők között, nagy nehezen visszajutottam, elhúztam a fülkéd ajtaját, már besötétedett, égett a villany, ott ültél magadban, rám csodálkoztál, „hova tűntél?“, hogyhogy hova tűntem!, hát pofon vágta!., ne játszd el, hogy nem történt semmi, hogy csak képzelődöm, na ne!, mindennek megvan a határa, „azt hittem, beszélgetünk egy jót“, mint aki nem is érti, mi bajom, kifutott a fejemből a vér, szédültem, megfogódkodtam, a szerelvény is rándított, lezuhantam az ülésre, be a sarokba, néztem rád, szívből kacagtál, bájosan, hamisan, élesen, fölélem magasodtál és tündököltél, nyílt arccal, magabiztosan, nyilván mert különös védettséget ad a diófa természetű barátod, aki a férjed. „Ne játsz, szépen kérlek, ne játszs“, mondtam, mondta, mire te elképedve, minden tettetett naivitás nélkül: „Én? Én nem. Én igazán nem. Eszembe nem jutna.“

Kelecsényi László

EGY EROTIKUS EMIGRÁNS

„A halottak erősek, látszólag minden előzmény nélkül, de váratlanul gondolunk rájuk.” Van nek az olyan halottak, akikre nemhogy váratlanul, de még véletlenül sem gondolunk, mert tökéletesen és véglegesen elfelejtettük őket. Ilyen irodalmi halott Ujhelyi Nándor. Vagy csak tetszhalott? Igaza volna az imént idézett Vajda Sándornak, aki szinte egyedülként állított emléket a feledés homályába veszett írónak, hogy tényleg emlékezni kell rá, kiánsni könyvtárak zezzugos mélyéről, a hátsó polcok pormacskaí közül. (Bővebben erről a BUDAPEST TEGNAP című kötetben olvashatni: Gondolat, 1989. 245–250.) Akárhogy van is, az ő emlékező írása az egyetlen nyom, amelyen el lehet indulni alanyunk nyomában.

A figura

Ujhelyi a magyar irodalom legkövérebb alakja volt. (Eleinte, amíg élt, a mamája kényeztette, Képiró utcai otthonukban dédelgette fiacskáját.) Nagy étvágyú utódai, kórosan elhízott tollforgatók, pákosztos literátorok mind elbújhatnának betegesen túlsúlyos figurája mögött. Kortársai regélték róla, eseményszámba ment, ha monokliját